

12.SINIF 4. ÜNİTE

GÜNCEL DİNİ MESELELER

KONULAR

1. Dinî Meselelerin Çözümünde Temel İlke ve Yöntemler
2. İktisadi Hayatla İlgili Meseleler
3. Gıda Maddeleri İle İlgili Meseleler
4. Sağlık ve Tıpla İlgili Meseleler
5. Kur'an'dan Mesajlar: En'am Suresi 151 ve 152. Ayetler

1. Dini Meselelerin Çözümünde Temel İlke ve Yöntemler

Gelişen ve değişen dünyada birçok sahada, geçmişte karşılaşılmayan ve hükmüne Kur'an ve sünnette doğrudan rastlanamayan birtakım meseleler ortaya çıkmaktadır. Bu meselelerin çözülmesi, Müslümanların dinlerine uygun yaşayabilmeleri için büyük önem taşımaktadır ve bu çözümler içtihat yoluyla sağlanmaktadır.

İctihad: Kur'an, sünnet ve icma ile hükmü açıkça ortaya konulmamış, dinî bir meselenin hükmüne ulaşmak için müctehidin elinden gelen çabayı sarf etmesidir.

Müctehid: Kur'an ve sünnet gibi delillerden dinî hükümler ortaya koyabilme bilgi ve becerisine sahip olan yani "ictihad" edebilen kişi.

Dinî hükümlerin başlıca kaynakları Kur'an ve sünnettir. Bir müctehid dini bir meseleyi çözüme kavuştururken öncelikle Kur'an'a bakar. Cevabı orada bulursa onunla amel eder. Aradığı hükmün cevabı Kur'an'da yeteri kadar açık değilse o zaman sünnete bakar. Her iki kaynakta da konuyla ilgili hüküm bulamazsa **icma**ya başvurur. **İcma** müctehidlerin bir meselenin dinî hükmü üzerinde görüş birliğine varmalarıdır.

İslam dinine göre insanın dünya ve ahiret mutluluğu için koruması gereken **beş esas** vardır. Bunlara **zarûrât-ı diniyye** denir. Müctehidin vereceği fetva bunlara uygun olmalıdır.

Dinin korunması tebliğle, dinin emirlerini yaşamakla, öğrenmek ve öğretmekle olur.

Hayatın korunması sadece başkalarının canını değil kişinin kendisine emanet olarak verilen bedenini de koruması demektir

Aklın korunması aklı zayıflatan ve işlevsiz hale getiren zararlı alışkanlıklardan uzak durmaktır.

Neslin korunması meşru yollarla insan neslinin devamının sağlanmasıdır.

Malın korunması: İslam, başkasının malına yönelik saldırıları ve haksız yollardan kazanç elde etmeyi yasaklamıştır.

Dinî emir ve yasaklara muhatap olan kişinin söz, fiil ve davranışlarına **Ef'âl-i Mükellefin** denir:

Farz: Yapılması kesin olarak gerekli davranışlardır. Yapılırsa sevap, yapılmazsa günah, inkârı ise küfre sebep olur.

Vacip: Farz seviyesinde olmayan fakat sünnetten daha kuvvetli olan dinî hükümler.

Sünnet: Hz. Peygamber'in sözleri, davranışları ve sahabelerinin yapmış olduğu olumlu davranışları onaylaması.

Mübah: Mükellefin yapıp yapmamakta özgür bırakıldığı davranışlardır. (Caiz)

Mekruh: Yapılması dinen hoş karşılanmayan fakat kesin ve açık delillerle de yasaklanmayan davranışlardır.

Haram: Dinen sorumluluk çağında ulaşmış olan herkese, Allah'ın yapılmasını kesin olarak yasakladığı söz ve davranış.

Günümüzde ortaya çıkan meselelerin çözümünde;

☑ Neslin korunması ve Allah'ın koyduğu dengeyi korumak ana gaye olmalıdır.

☑ Çözüm önerileri fitratı (yaratılıştaki var olan dengeyi) bozmamalıdır.

☑ Temel ahlaki değerleri ihlal etmemelidir.

☑ İnsan onur ve haysiyetini zedelememelidir.

☑ Güncel meselelerin dinî hükmünü açıklamak durumunda olan İslam bilginlerinin her konuda yeterli bilgi sahibi olamayacağı göz önünde bulundurulmalıdır.

☑ Bireysel fetvalardan ziyade farklı uzmanlık alanlarına sahip âlimlerin kararlarını merkeze almak gerekmektedir.

2. İktisadi Hayatla İlgili Meseleler

- İslam, helal ve meşru yollardan kazanca önem verir. Temelinde emek olmayan mülkiyeti, hibe, hediye ve miras gibi durumlar dışında meşru saymaz.
- İslam'da hırsızlık, gasp, yağma, faiz, kumar, karaborsacılık gibi yollarla mülk edinmek yasaklanmıştır; başkasının mülküne zarar vermek de suç olarak görülmüştür.
- İslam'a göre insanlar mal ve çocuklarla uğraşırken kulluk görevlerini terk etmemelidirler.
- Dinimizde fakirliğin bir istismar aracı olarak kullanılmasını yasaklamıştır. Peygamber Efendimiz "Sizden birinizin sırtında odun küfesi taşınması dilenmesinden hayırlıdır." buyurmuştur.
- İslam dini, zengini daha zengin, fakiri daha da fakir yapan ve mal elde etme hırsıyla güçlünün zayıfı ezmesine neden olan bir sisteme karşılık sosyal adaleti esas alır. Zenginlere paylaşmayı, yoksulu görüp gözetmeyi, helal kazanç elde etmeyi ve kazancı helal yolda harcamayı; fakirlere de rızık temin etmek için çalışmayı emretmiştir.

İslam'da İşçi ve İşveren Hakları

- İşçi ve işverenin birbirlerine karşı birtakım hakları, görev ve sorumlulukları vardır.
- İşveren;** İşçinin beden ve ruh sağlığını önemsemeli, güvenli bir iş ortamı hazırlamalı, işçinin hakkını geciktirmeden vermelidir. İşçinin dinine, rengine, ırkına vb. değil yeteneklerine ve liyakatine önem vermelidir.
- İşçi;** işini ciddiyetle ve özenle yerine getirmeli, sorumlu olduğu iş alanını kendine emanet olarak görmeli ve korumalı, kendine verilen sorumlulukları yerine getirmelidir.
- Toplumların ekonomik olarak kalkınması ve güçlenmesi noktasında iş ahlakı, dürüst çalışmak ve düzgün iş yapmak çok önemlidir. Tüm bunların yanında işçi sağlığı ve güvenliği de dikkat edilmesi gereken konular arasındadır. Bunlar gözetildiğinde toplumda barış ve huzur ortamı oluşur.

İslam'a göre kişi;

1. Maddi ihtiyaçlarını sağlayacak ve ailesini geçindirecek bir iş sahibi olmalıdır.
2. İmkânı varsa hayır faaliyetlerine katılmak için kazancından pay ayırmalıdır.
3. İşini dürüstçe ve en güzel şekilde yapmalı, hem kazancıyla hem de ürettiği mal ve hizmetle toplum refahına katkıda bulunmalıdır.
4. Mesleki bilgi ve ehliyete sahip olmalıdır.
5. Haramdan korunmak ve helal kazanç sağlamak için gerekli dinî ve ahlaki bilgileri öğrenmelidir.

3. Gıda Maddeleri İle İlgili Meseleler

Dinimizde bazı yiyecekler çeşitli nedenlerden dolayı haram kılınmıştır. Yiyecekler konusundaki yasaklar en başta insanın beden ve ruh sağlığının korunmasını amaçlamaktadır. Beden ve ruh sağlığına zararlı olduğu sabit olan maddelerin yenilip içilmesi dinen yasaklanmıştır. Bundan dolayı zehirli ve uyuşturucu maddeler, sarhoşluk veren katı, sıvı ve uçucular insan sağlığı açısından tehlike arz etmesi nedeniyle dinen haram kabul edilmiştir.

Haram Kılınan Hayvansal Gıdalar:

- Domuz eti
- Ölmüş hayvan eti
- Akıtılmış kan
- Allah'tan başkası adına kesilen kurban
- Azı dişi olan yırtıcı hayvanlar
- Avını pençesiyle parçalayan kuşlar

Haram Kılınan Bitkisel Gıdalar

- Alkollü İçkiler
- Uyuşturucular
- Zehirli maddeler
- Keyif verici maddeler

Helal ve Haramlarda Temel Ölçütler

- Bu konuda verilen hükümler Kur'an, sünnet ve icmaya aykırı olamaz.
- İyi niyet haramı helal yapmaz.
- Haramı helalleştirmek için hile yapmak haramdır.
- Şüpheli şeylerden sakınmak gerekir.
- Miktarın azlığı ve çokluğu haram hükmünü değiştirmez.
- İsrraftan sakınmak gereklidir.
- Eti yenen hayvanların beslenme usullerine dikkat edilmelidir.
- Harama yaklaştıran şeylerin de haram olduğu unutulmamalıdır.

Bağımlılıkla İlgili Meseleler

- İnsan akıllı ve irade sahibi bir varlık olduğu için Allah katında sorumludur.
- İnsan akli sayesinde nefsinin isteklerini dizginleyebilir, dini hükümleri anlayabilir.
- Bağımlılık yapan maddeler ise insanın aklını sağlıklı bir şekilde kullanmasını engeller.
- Bu durum kişinin hem kendisine hem ailesine hem nesline dolayısıyla topluma zarar verir.
- Bağımlı kişilerin iş verimliliği de düşeceği için bu durum ülke ekonomisini zarar uğratar.
- Bağımlılık yapan maddelerin tedarik ve tedavisi için harcanan para da aile ekonomisini olumsuz etkiler.

4. Sağlık ve Tıpla İlgili Meseleler

Dinimiz hastalıklara karşı tedbir alıp çareler aramak tavsiye etmiştir. İyileştirilemeyen hastalıklara karşı da sabır göstermek gerektiği vurgulanmıştır.

Otopsi

Otopsi, ceset üzerinde yapılan inceleme, tanı ve teşhis koyma amaçlı tıbbi bir incelemedir. Bu sayede ölüm sebebi anlaşılabilir, bulaşıcı hastalıklarla mücadele edilebilmektedir. Otopsi değil intikam amaçlı ölüye yapılan saldırı yasaklanmıştır. Gereklilik halinde ve zaruret ölçüsünde otopsi yapmak caizdir.

Ötenazi

Ötenazi, tıbben tedavisi olmayan ve sürekli acı veren bir hastalığa yakalanmış kimsenin hayatına kendisinin veya hukuki temsilcisinin izniyle son verilmesidir. Bugün ülkemizde yasak olan bu uygulamanın dinen haram ve hatta cinayet olduğu konusunda İslam âlimleri hemfikirdir. İslam âlimlerinin çoğuna göre, hastanın veya kanuni temsilcisinin izni ile bitkisel hayattaki kimse tıbben ölü sayılmayacağı için bu kimsenin aldığı tedaviyi durdurmak ötenazi kapsamında değerlendirilmektedir. Beyin ölümü gerçekleşmiş kimse ise artık ölüdür ve kendisinden yaşam destek ünitesinin çekilmesi ötenazi olarak değerlendirilmez.

Organ Nakli

İslam, ölüye önem vermekle birlikte hayata ve insana daha çok önem vermiş, hayatı korumayı beş temel esastan biri saymıştır. Bu nedenle günümüz İslam bilginleri ve fetva kuruluşları, tedavi maksatlı organ naklinin bazı şartlarla caiz olduğunu açıklamışlardır. Diyanet İşleri Başkanlığı Din İşleri Yüksek Kurulu, Suudi Arabistan' da bulunan Büyük Âlimler Kurulu, İslam Konferansı Örgütüne bağlı İslam Fıkıh Akademisinin kararı ve 1990 yılındaki altıncı dönem toplantılarına göre organ nakli konusunda ulaşılan bazı sonuçlar şöyledir:

1. Organ naklinin zaruret olması ve naklin olumlu sonuç vereceği konusunda güçlü kanaatin olması durumunda, organ nakli caizdir.
2. Dinen aranan şartların gerçekleşmiş ve organı alınacak kimsenin kendisinin veya kanuni temsilcisinin izninin olması hâlinde organ nakli caizdir.
3. Kalp gibi hayatın kendisine bağlı bulunduğu tek organların canlı bir insandan bir başkasına nakli haramdır.
4. Canlı bir insandan, temel bir hayati fonksiyonunu devre dışı bırakan organ nakli haramdır.
5. Açıklanan durumlarda organ naklinin ittifakla caiz görülmesi, organın satım konusu yapılmaması şartına bağlıdır.

Kan Bağışı

Tıbbi bir zaruret olan kan nakli dinen sakıncalı olmayan bir uygulamadır. Kişi başkası için kan bağışında bulunabileceği gibi kendi tedavisi için de kan alabilir.

Haram Maddelerle Tedavi

İslam bilginleri, uzman ve dinine bağlı bir doktorun hayati tehlike arz eden bir hastalığın şifasının ancak bu maddeler olduğunu ve başka seçeneğin olmadığını bildirmesi halinde kullanımını caiz görmüşlerdir.

İntihar

Hayat, Allah'ın kullarına bahşettiği, korunmasını emrettiği bir emanettir. İnsana bahşedilen her nimet gibi en önemli emanet olan canın, Allah'ın takdiri dışında insanın kendi müdahalesi ile sonlandırılması yasaklanmıştır. Cana yönelik her türlü saldırı dinen büyük bir günahdır.

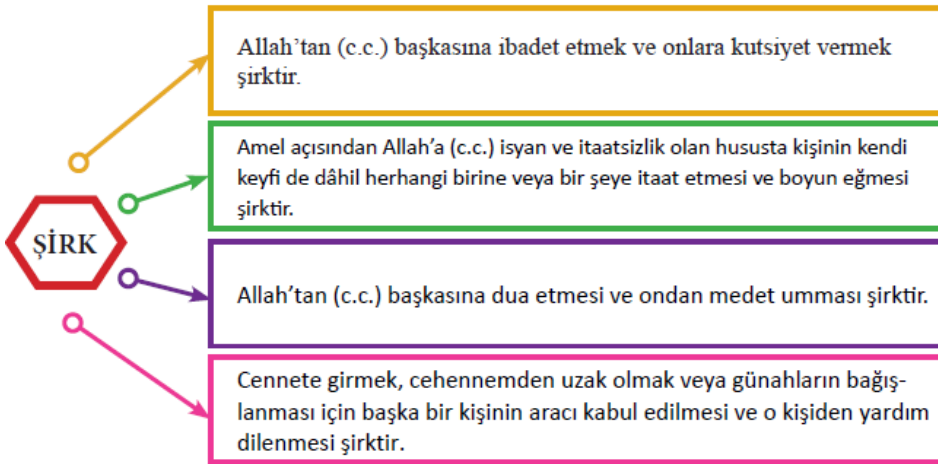
5. Kur'an'dan Mesajlar: En'am Suresi 151 Ve 152. Ayetler

(Ey Muhammed!) De ki: "Gelin, Rabbinizin size haram kıldığı şeyleri okuyayım: O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anaya babaya iyi davranın. Fakirlik endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin. Sizi de onları da biz rızıklandırırız. (Zina ve benzeri) çirkinliklere, bunların açığına da gizlisine de yaklaşmayın. Meşru bir hak karşılığı olmadıkça, Allah'ın haram (dokunulmaz) kıldığı canı öldürmeyin. İşte size Allah bunu emretti ki aklınızı kullanasınız." "Yetim malına, erginlik çağına erişene kadar en iyi şeklin dışında yaklaşmayın; ölçüyü ve tartıyı doğru yapın. Biz kişiye ancak gücünün yeteceği kadar yükleriz. Konuştuğunuzda, akraba bile olsa sözünüzde adil olun. Allah'a olan sözünüzü yerine getirin. Allah size bunları öğüt almanız için buyurmaktadır."

Bu ayetler toplum düzeninin sağlanmasına yönelik hükümler içerir. Bu bağlamda zarûrât-ı diniyye'den olan canın ve malın, neslin, dinin dokunulmazlığı ve akli kullanmanın önemi açıkça vurgulanır.

İslam dininde anne- babaya saygı ve itaat Allah'a (c.c.) ve O'nun Peygamberine (s.a.v.) saygı ve itaatten sonra üçüncü sırada gelmektedir.

Allah Teâlâ "...O'na (Allah'a) hiçbir şeyi ortak koşmayın..." buyurarak zarûrât-ı diniyye'de yer alan, dinin korunması ilkesinin ihlalinin, haram kılınanların en başında zikretmektedir. Dinin korunması öncelikle Allah'a (c.c.) teslim olmak ve yalnızca O'na kulluk edip yalnızca O'ndan yardım dilemekle başlar.

"...Fakirlik endişesiyle çocuklarınızı öldürmeyin..." emri, günümüzde de dikkat edilmesi gereken bir husustur. Bu durum İslam'ın canın ve neslin korunması ilkesi ile gelişmektedir

İslam dini harama yaklaştıran işleri de haram saymıştır.

Mehmet ERDEM
Kartal İMKB M.T. A.L.
Kartal / İSTANBUL

mehmeterdem44@yahoo.com
<https://www.mehmeterdem.biz>